

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών και του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1799 της Επιτροπής για τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα επιμέρους επιγραμμικά συστήματα συγκέντρωσης – Διατάξεις σχετικές με την εκλογική διαδικασία και τον έλεγχο εσόδων και δαπανών κομμάτων, συνασπισμών και υποψηφίων βουλευτών και αιρετών – Λοιπές διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Με το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο εισάγονται, μεταξύ άλλων, μέτρα εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Πολιτών, τροποποιήσεις διατάξεων σχετικών με την εκλογική διαδικασία, τροποποιήσεις διατάξεων για τον έλεγχο των εσόδων και των δαπανών καθώς και τη χρηματοδότηση των κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων, των υποψηφίων βουλευτών και των αιρετών, καθώς και ρυθμίσεις επί του θεσμικού πλαισίου της διαχείρισης αποβλήτων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών. Το νομοσχέδιο διαρθρώνεται σε οκτώ (8) Μέρη και εξήντα επτά (67) άρθρα.

Στο Μέρος Α' (άρθρα 1-2), υπό τον τίτλο «Σκοπός και Αντικείμενο», ορίζεται ο σκοπός και το αντικείμενο του νομοσχεδίου.

Το Μέρος Β' (άρθρα 3-9), υπό τον τίτλο «Μέτρα εφαρμογής του Ευρωπαϊ-

2

κού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών», διαρθρώνεται σε δύο Κεφάλαια. Με το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 3-7), υπό τον τίτλο «Συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788», προβλέπεται ότι δικαίωμα υπογραφής δήλωσης υποστήριξης Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών έχουν οι πολίτες που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους (άρθρο 3), ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών ως αρμόδια αρχή σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/788 (άρθρο 4), ρυθμίζονται ζητήματα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 (άρθρο 5), και ορίζονται οι παραβάσεις κατά την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 (άρθρο 6), καθώς και οι αντίστοιχες ποινές (άρθρο 7). Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 8-9), υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές και καταργούμενες διατάξεις Μέρους Β'», εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Εσωτερικών να ρυθμίσει, με απόφασή του, τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 (άρθρο 8), και ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις του Μέρους Β' (άρθρο 9).

Το Μέρος Γ' (άρθρα 10-21), υπό τον τίτλο «Διατάξεις σχετικές με την εκλογική διαδικασία», διαρθρώνεται σε δύο Κεφάλαια.

Με το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 10-13), υπό τον τίτλο «Διευκόλυνση άσκησης εκλογικού δικαιώματος εκλογέων που βρίσκονται εκτός Ελληνικής Επικράτειας - Τροποποιήσεις [του] ν. 4648/2019», διευκρινίζεται ότι το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου είναι αρμόδιο ως προς τις εκλογικές διαδικασίες του ν. 4648/2019 (άρθρο 10), ορίζεται ότι η καταχώριση στους ειδικούς καταλόγους εξωτερικού των σχετικών αιτήσεων που λαμβάνουν χώρα ένα μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών πραγματοποιείται μετά τη διενέργειά τους (άρθρο 11), ρυθμίζεται η άσκηση των καθηκόντων των εποπτών εκλογών και των γραμματέων τους, σε περίπτωση κωλύματός τους, από τον διαπιστευμένο Έλληνα Πρέσβη στη συγκεκριμένη χώρα ή από εξουσιοδοτημένο πρόσωπο της ελληνικής διπλωματικής αποστολής (άρθρο 12), και προβλέπεται ότι ο εφοδιασμός των ελληνικών διπλωματικών αρχών με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων γίνεται με φροντίδα και δαπάνες των πολιτικών κομμάτων που συμμετέχουν στις εκλογές (άρθρο 13).

Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 14-21), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για την εκλογή Βουλευτών – Τροποποιήσεις [του] π.δ. 26/2012», διευκρινίζεται ότι το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου είναι αρμόδιο ως προς τις εκλογικές διαδικασίες του π.δ. 26/2012 (άρθρο 14), ορίζεται ότι για την επίλυση διαφωνιών ως προς τη χρήση του ονόματος και του εμβλήματος πολιτικού κόμματος ή ως

προς την ιδιότητα του Προέδρου ή του μέλους της Διοικούσας Επιτροπής του κόμματος αποφασίζει, εν συμβουλίω, το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρο 15), τίθενται προϋποθέσεις ως προς τη συμμετοχή στη Διακομματική Επιτροπή Εκλογών του άρθρου 43 του π.δ. 26/2012 εκπροσώπων κομμάτων και συνασπισμών που δεν εκπροσωπούνταν στη Βουλή η οποία διαλύθηκε (άρθρο 16), επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στα άρθρα 61 και 94 του π.δ. 26/2012 (άρθρα 17-18), ρυθμίζονται ζητήματα ως προς την αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων ετεροδημοτών (άρθρο 19), επέρχεται νομοτεχνική βελτίωση στο άρθρο 97 του π.δ. 26/2012 (άρθρο 20), και ορίζεται ότι η ανακήρυξη των Βουλευτών πραγματοποιείται από το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου, αντί του Πρωτοδικείου (άρθρο 21).

Με το Μέρος Δ' (άρθρα 22-33), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για τον έλεγχο εσόδων και δαπανών κομμάτων, συνασπισμών και υποψηφίων βουλευτών ή/και αιρετών – Τροποποιήσεις [του] π.δ. 15/2022», επέρχονται, μεταξύ άλλων, επί μέρους τροποποιήσεις στους σχετικούς ορισμούς του π.δ. 15/2022 (άρθρο 22), παρέχεται η δυνατότητα σε κόμματα, συνασπισμούς κομμάτων, αιρετούς και υποψηφίους βουλευτές να πραγματοποιούν πληρωμές, έως συγκεκριμένο ποσό ετησίως, χωρίς τη χρήση των τραπεζικών λογαριασμών της παρ. 1 των άρθρων 3 και 4 του π.δ. 15/2022 (άρθρα 23-24), διευκρινίζεται ότι τα έσοδα των κομμάτων από έκδοση κουπονιών αποτελούν μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης (άρθρο 25), προβλέπεται ότι η υποχρέωση, αφενός, δημοσίευσης ισολογισμού των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση, αφετέρου, κατάθεσης, στην Επιτροπή Ελέγχου, ισολογισμού και απολογισμού των εν γένει δικαιούχων χρηματοδότησης, πραγματοποιείται το πρώτο πεντάμηνο κάθε έτους, αντί του πρώτου διμήνου που ισχύει σήμερα (άρθρα 26-27), παρέχεται, μεταξύ άλλων, εναλλακτική δυνατότητα υποβολής εγγράφων από τα ελεγχόμενα πρόσωπα στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η υποβολή τους μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής για λόγους ανωτέρας βίας (άρθρο 28), υπάγονται και οι αιρετοί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 του π.δ. 15/2022 ως προς τις διοικητικές κυρώσεις (άρθρο 29), καθορίζονται εκ νέου οι επιβαλλόμενες κυρώσεις (πρόστιμα) σε βάρος κομμάτων, συνασπισμών κομμάτων, υποψηφίων βουλευτών, αιρετών και τρίτων που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από το π.δ. 15/2022 (άρθρα 30-32), και τίθενται οι καταργούμενες διατάξεις (άρθρο 33).

Το Μέρος Ε' (άρθρα 34-43), υπό τον τίτλο «Οργανωτικές ρυθμίσεις και αρμοδιότητες Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διαχείριση αποβλήτων» – [Τροποποιήσεις [του] Ν. 4555/2018]», ρυθμίζει, ιδίως, εκ νέου το θεσμικό πλαίσιο

των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (στο εξής, ΦΟ.Δ.Σ.Α.). Ειδικότερα, παρέχεται, εφεξής, η δυνατότητα σύστασης, από δήμο, ενός (1) μόνον ΦΟ.Δ.Σ.Α. σε κάθε Περιφέρεια (αντί έως τριών, όπως ισχύει σήμερα), διατηρείται, όμως, η δυνατότητα σύστασης περισσότερων του ενός ΦΟ.Δ.Σ.Α. (ο οποίος θα ασκεί τη διαχείριση και θα αναλάβει τη λειτουργία των εγκαταστάσεων προσωρινής αποθήκευσης, επεξεργασίας και διάθεσης στερεών αποβλήτων, όπως και την πραγματοποίηση των στόχων και των δραστηριοτήτων του ισχύοντος Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων) ειδικά για ορισμένες Περιφέρειες (άρθρο 34), ως προς τις οποίες ρυθμίζονται και ειδικότερα ζητήματα, και συγκεκριμένα τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και των Ιονίων Νήσων (άρθρο 36), την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (άρθρο 37), την Περιφέρεια Κρήτης (άρθρο 38) και την Περιφέρεια Αττικής (ως προς την οποία ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 34 του νομοσχεδίου, το άρθρο 211 του ν. 3852/2010). Ο θεσμός, εξ άλλου, των Φορέων Σχεδιασμού Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ) καταργείται (άρθρο 34), και καθορίζονται οι φορείς και οι υπηρεσίες στις οποίες ανατίθεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (άρθρο 35). Καθορίζονται εκ νέου οι αρμοδιότητες των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.) (άρθρο 39) και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού επί αστικών στερεών αποβλήτων (άρθρο 40). Καθορίζεται ενιαίος – με την καταβολή του ποσού της ετήσιας εισφοράς – τρόπος καταβολής και «οιουδήποτε ποσού πάσης φύσεως συμμετοχής μετοχικού κεφαλαίου» ή εν γένει «συμμετοχής» των Ο.Τ.Α. α' βαθμού προς τον οικείο ΦΟ.Δ.Σ.Α., χωρίς, εν προκειμένω, να εξειδικεύεται περαιτέρω το εν λόγω είδος εισφοράς (άρθρο 41). Εισάγονται, εξ άλλου, μεταβατικές ρυθμίσεις, ιδίως, ως προς την, χωρίς αντάλλαγμα, αυτοδίκαιη μεταβίβαση στους ΦΟ.Δ.Σ.Α. της κυριότητας των ακινήτων, των έργων, των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων «των οποίων η χρηματοδότηση προήλθε από δημόσιους και ενωσιακούς πόρους», καθώς και ως προς την, χωρίς αντάλλαγμα, παραχώρηση στους ΦΟ.Δ.Σ.Α. της χρήσης των ακινήτων, των έργων, των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων «των οποίων η χρηματοδότηση προήλθε από ίδιους πόρους των Ο.Τ.Α. α' βαθμού» (άρθρο 42). Τροποποιείται, τέλος, το άρθρο 200 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), περί παραχώρησης περιουσιακών στοιχείων σε Δήμους, κατά τρόπον ώστε παρέχεται δυνατότητα κατά χρήση άνευ ανταλλάγματος παραχώρησης, διά Κοινής Υπουργικής Αποφάσεως, σε ΦΟ.Δ.Σ.Α. και Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης, περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου (άρθρο 43).

Το Μέρος ΣΤ' (άρθρα 44-65), υπό τον τίτλο «Λοιπές Διατάξεις [του] Υ-

πουργείου Εσωτερικών», αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια. Σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο, «[μ]ε τις προωθούμενες αλλαγές απλοποιείται η διαδικασία λήψης των αποφάσεων στους ΟΤΑ α' βαθμού και επιχειρείται η οικονομική εξυγίανση των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και η προάσπιση της ιστορικής μνήμης με την καθιέρωση ημέρας μνήμης για τον θρακικό ελληνισμό» (σελ. 72).

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 44-53), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις Ο.Τ.Α., Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Δημοτολογίου και Καθιέρωση Ημέρας Θρακικού Ελληνισμού», ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι το δημοτικό συμβούλιο κάθε Ο.Τ.Α. δύναται, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, να λαμβάνει αποφάσεις επί κατεπείγοντων θεμάτων εκτός ημερήσιας διάταξης μόνο μετά από σχετική πρόταση – εισήγηση του προέδρου του ή του δημάρχου, και θεσπίζεται ειδική διαδικασία για τη συμπλήρωση της ημερήσιας διάταξης με επείγοντα θέματα μετά από σχετική πρόταση των συμβούλων επικεφαλής δημοτικής παράταξης (άρθρο 44). Θεσπίζεται, εξ άλλου, η κατ' εξαίρεση χρηματοδότηση από τους Ο.Τ.Α. των ανωνύμων εταιρειών των Ο.Τ.Α. της παρ. 3 του άρθρου 252 του ν. 3463/2006, κατά τα ειδικότερον οριζόμενα (άρθρο 45), και ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τη διάθεση των εσόδων από την είσπραξη του τέλους ακίνητης περιουσίας (Τ.Α.Π.) (άρθρο 46), και την υποβολή διορθωτικών δηλώσεων για τον καθορισμό της επιφάνειας ή και της χρήσης ακινήτων, προκειμένου να υπολογισθούν επ' αυτών φόροι, τέλη και εισφορές προς τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού (άρθρο 47). Επίσης, εισάγονται ρυθμίσεις για την αναδοχή από τους Ο.Τ.Α. των βεβαιωμένων οφειλών των κοινωφελών επιχειρήσεων, των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), καθώς και των αμιγών επιχειρήσεων του π.δ. 410/1995 που έχουν λυθεί ή θα λυθούν, προς το Ελληνικό Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία, τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και προς τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των δεδουλευμένων αποδοχών του μεταφερόμενου προσωπικού τους (άρθρο 48). Επιτρέπεται, εξ άλλου, η συμμετοχή στις προγραμματικές συμβάσεις τις οποίες συνάπτουν οι δήμοι και οι φορείς του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, και «συστάδων σύμπραξης φορέων και επιχειρήσεων» («clusters»), που λειτουργούν ως αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες σε περιφερειακό επίπεδο και στις οποίες συμμετέχουν ως μέλη τουλάχιστον τέσσερις (4) από τους φορείς που μνημονεύονται στην περ. α' της παρ. 1 του ίδιου άρθρου (άρθρο 49). Καταργείται ο χρονικός περιορισμός των δέκα (10) ετών για τη μεταβίβαση των εν ισχύϊ διοικητικών αδειών περιπτέρων ή κυλικίων οι οποίες έχουν παραχωρηθεί σε ευαίσθητες ομάδες πολιτών βάσει του ν. 4093/2012 (άρθρο 50). Ορίζεται, εξ άλλου, η 6η Απριλίου ως «Ημέρα Θρακικού Ελληνισμού» (άρθρο

51), και παρέχεται η δυνατότητα, μετά από αίτηση των ασκούντων τη γονική μέριμνα, συμπλήρωσης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) και του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) σε ληξιαρχικές πράξεις γέννησης που έχουν ήδη συνταχθεί (άρθρο 52), καθώς και η δυνατότητα συμπλήρωσης του Α.Φ.Μ. στα τηρούμενα στοιχεία δημοτολογίου (άρθρο 53).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 54-60), υπό τον τίτλο «Διατάξεις [της] Γενικής Γραμματείας [του] Ανθρώπινου Δυναμικού [του] Δημόσιου Τομέα», καταργείται η παρ. 1 του άρθρου δεύτερου του ν. 4528/2018 περί εκκίνησης της ημερομηνίας κατάρτισης των συμβάσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου που συνάπτονται κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας πρόσληψης (άρθρο 54). Μεταξύ άλλων, εισάγονται ρυθμίσεις ως προς την απόσπαση και τη μετάταξη υπαλλήλων των τεχνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών δόμησης των Ο.Τ.Α., την απόσπαση, για λόγους συνυπηρέτησης, πολύτεκνων δημόσιων υπαλλήλων (άρθρο 55), τη διενέργεια δομημένης συνέντευξης κατά τη διαδικασία επιλογής Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων Υπουργείων, αυτοτελών δημόσιων υπηρεσιών, αποκεντρωμένων διοικήσεων, Ο.Τ.Α. β΄ βαθμού και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (νπδδ), και κατά τη διαδικασία επιλογής Προϊσταμένων οργανικών μονάδων των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού (άρθρα 56 και 58), όπως και ως προς τη συμμετοχή σε διαδικασία επιλογής για θέση ευθύνης (άρθρα 57 και 59). Εισάγεται, ακόμη, η δυνατότητα των ειδικών συμβούλων, και των ειδικών και επιστημονικών συνεργατών των Ο.Τ.Α. να συντάσσουν σχέδια αποφάσεων ανάθεσης συμβάσεων και ενταλμάτων για τις Οικονομικές Υπηρεσίες (άρθρο 60).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ (άρθρα 61-63), υπό τον τίτλο «Διατάξεις για την υπαίθρια διαφήμιση», τροποποιούνται, ιδίως, διατάξεις του ν. 2946/2001 που αφορούν την υπαίθρια διαφήμιση. Μεταξύ άλλων, ορίζονται, εκ νέου, τα όργανα που είναι αρμόδια, αφενός, για τον καθορισμό των κατάλληλων για την προβολή υπαίθριων διαφημίσεων χώρων σε περιοχές και τμήματα οδών που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ. 4 του ν. 2946/2001 (άρθρο 61), αφετέρου, για την επιβολή των διοικητικών προστίμων στις περιπτώσεις παράβασης των εν λόγω διατάξεων του ν. 2946/2001 (άρθρο 62 παρ. 1), καθώς και για την αφαίρεση των παράνομων διαφημιστικών πλαισίων, διαφημίσεων και επιγραφών (άρθρο 63). Επίσης, προσδιορίζεται, εκ νέου, το ύψος των επιβαλλόμενων χρηματικών προστίμων (άρθρο 62 παρ. 2).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ (άρθρα 64-65), υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές και καταργούμενες διατάξεις Μέρους ΣΤ΄», εισάγονται εξουσιοδοτικές (άρθρο 64) καθώς και καταργούμενες διατάξεις του Μέρους ΣΤ΄ του

νομοσχεδίου (άρθρα 65).

Με τις διατάξεις του Μέρους Ζ΄, υπό τον τίτλο «Λοιπές Επείγουσες Ρυθμίσεις», παρατείνονται για ένα (1) έτος οι συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου των εργαζομένων στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων οι οποίες έχουν συναφθεί κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 4613/2019 και δεν έχουν ανασταλεί (άρθρο 66).

Στο Μέρος Η΄, υπό τον τίτλο «Εναρξη ισχύος» (άρθρο 67), ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Επί του Μέρους Β΄

Με τις ρυθμίσεις του Μέρους Β΄ ορίζονται μέτρα εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Πολιτών. Ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών περιγράφεται στο άρθρο 11 παρ. 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), κατά την οποία «[π]ολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών». Περαιτέρω, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 24 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης «[τ]ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, εκδίδουν τις διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες και προϋποθέσεις που απαιτούνται για την υποβολή πρωτοβουλίας πολιτών κατά την έννοια του άρθρου 11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένου του ελάχιστου αριθμού κρατών μελών από τα οποία οι πολίτες αυτοί πρέπει να προέρχονται».

Σύμφωνα με τα ανωτέρω εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 211/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (βλ. ΕΕ L 65, 11.3.2011), ο οποίος θέσπισε τους κανόνες και τις διαδικασίες για την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών, και συνοδεύτηκε από τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1179/2011 της Επιτροπής (βλ. ΕΕ L 301, 18.11.2011). Τα μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού θεσπίστηκαν στην Ελλάδα με το άρθρο 20 του ν. 4071/2012.

Στην έκθεση που εξέδωσε η Επιτροπή την 31η Μαρτίου 2015 προσδιόρισε σειρά θεμάτων που προέκυψαν κατά την εφαρμογή του Κανονισμού, και ανέλαβε να αναλύσει τον αντίκτυπό τους στην αποτελεσματικότητα της Ευ-

ρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών, ώστε να βελτιώσει τη λειτουργία του.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμά του της 28ης Οκτωβρίου 2015 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών και, μετέπειτα, με το σχέδιο έκθεσης νομοθετικής πρωτοβουλίας της 26ης Ιουνίου 2017, κάλεσε την Επιτροπή να επανεξετάσει τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 211/2011 και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1179/2011.

Κατόπιν των ανωτέρω, εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (βλ. ΕΕ L 130, 17.5.2019), σε αντικατάσταση του Κανονισμού (ΕΕ) 211/2011, θέτοντας εκ νέου τους κανόνες και τις διαδικασίες για την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών. Σύμφωνα με το Προοίμιό του, «ο Κανονισμός έχει ως στόχο να καταστήσει την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών πιο προσιτή, απλή και εύχρηστη για τους διοργανωτές και τους υποστηρικτές και να ενισχύσει την παρακολούθησή της, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της ως μέσου προώθησης του διαλόγου. Θα πρέπει επίσης να διευκολύνει τη συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ένωσης». Επίσης, σε επόμενη σκέψη τονίζεται ότι «η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο άλλων μέσων με τα οποία οι πολίτες μπορούν να θέτουν ορισμένα ζητήματα υπόψη των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ιδίως ο διάλογος με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών, οι διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα μέρη, οι αναφορές και οι αιτήσεις προς τον Διαμεσολαβητή» (Βλ. Προοίμιο σκ. 1 και 5).

Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών πρέπει να υποστηρίζεται από τουλάχιστον ένα εκατομμύριο (1.000.000) πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι πρέπει να προέρχονται από το ένα τέταρτο ($\frac{1}{4}$) τουλάχιστον των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, απαιτείται η τήρηση ελάχιστου αριθμού υπογραφόντων στο ένα τέταρτο ($\frac{1}{4}$) τουλάχιστον των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την Ελλάδα, ο αριθμός αυτός ανέρχεται σε δέκα πέντε χιλιάδες επτακόσιους εβδομήντα έναν (15.771) πολίτες (βλ. Παράρτημα Ι Κανονισμού).

Προκειμένου να αναληφθεί πρωτοβουλία πολιτών, οι πολίτες πρέπει να συγκροτήσουν «ομάδα διοργανωτών» αποτελούμενη από μέλη, πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι διαμένουν σε τουλάχιστον επτά (7) διαφορετικά κράτη μέλη. Η ομάδα διοργανωτών υποβάλλει σχετική αίτηση καταχώρισης της πρωτοβουλίας στην Επιτροπή, η οποία ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την καταχώρισή της. Εφόσον η πρωτοβουλία συγκεντρώσει τις απαιτούμενες υπογραφές («δηλώ-

σεις υποστήριξης») εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, υποβάλλεται στην Επιτροπή, η οποία δημοσιεύει αμελλητί στο μητρώο σχετική ανακοίνωση και διαβιβάζει την πρωτοβουλία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και τα εθνικά κοινοβούλια. Εντός μηνός από την υποβολή της πρωτοβουλίας, η Επιτροπή υποδέχεται την ομάδα διοργανωτών, ώστε να τεθούν λεπτομερώς οι στόχοι της πρωτοβουλίας, και, εντός τριών μηνών, δίδεται στην ομάδα διοργανωτών η ευκαιρία να παρουσιάσει την πρωτοβουλία σε δημόσια ακρόαση που διοργανώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ακολούθως, η Επιτροπή εκθέτει σε ανακοίνωση τα νομικά και πολιτικά της συμπεράσματα σχετικά με την πρωτοβουλία, τις ενέργειες στις οποίες σκοπεύει, ενδεχομένως, να προβεί, και τους λόγους για τους οποίους προτίθεται να αναλάβει, ή όχι, δράση.

Με τις διατάξεις του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου ορίζονται τα μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 στη χώρα μας, τα οποία αφορούν, μεταξύ άλλων, το ελάχιστο όριο ηλικίας ως προς το δικαίωμα υπογραφής δήλωσης υποστήριξης μιας Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών, τις αρμόδιες αρχές, και τις επιβαλλόμενες κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788.

Β. Επί του Μέρους Γ΄ (Κεφάλαιο Α΄)

Όπως έχει επισημανθεί σε παλαιότερη Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (βλ. Έκθεση επί του νομοσχεδίου «Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές από τους Έλληνες εκλογείς που διαμένουν στο εξωτερικό», 31.3.2009), η μέριμνα του συντακτικού νομοθέτη για τον απόδημο ελληνισμό και τους διαμένοντες εκτός επικρατείας Έλληνες πολίτες αποτυπώθηκε, το 1975, σε δύο άρθρα:

α. Στο άρθρο 108 παρ. 1, το οποίο θεσπίζει καθήκον του Κράτους να μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού, για τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα Πατρίδα, καθώς επίσης και για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την Επικράτεια (ο θεσμός του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού εισήχθη μεταγενέστερα, με την αναθεώρηση του 2001).

β. Στο άρθρο 51 παρ. 4 εδ. β΄, το οποίο αναφέρεται στη ρύθμιση του τρόπου με τον οποίο ασκείται το δικαίωμα του εκλέγειν από τους εκλογείς που βρίσκονται στο εξωτερικό.

Τους εκτός επικρατείας ευρισκόμενους εκλογείς συνδέει το κοινό γνώρισμα ότι, κατά την ημέρα της διεξαγωγής των βουλευτικών εκλογών απουσιάζουν από τη χώρα και δεν μπορούν, εξ αυτού του λόγου, να ασκήσουν το εκλογικό δικαίωμά τους προσερχόμενοι αυτοπροσώπως στο εκλογικό τμήμα

της εκλογικής περιφέρειάς τους (βλ. Γ. Παπαδημητρίου, Το δικαίωμα ψήφου των εκτός Επικρατείας πολιτών, 1980, σελ. 38-39). Επομένως, ο όρος αναφέρεται σε πληθώρα κατηγοριών Ελλήνων πολιτών, όπως, ενδεικτικά, μετανάστες πρώτης ή δεύτερης ή και επόμενης γενιάς, φοιτητές, προσωπικό ελληνικών αποστολών στο εξωτερικό, ναυτικοί, ευρισκόμενοι προσωρινά στο εξωτερικό για λόγους επαγγελματικών, οικογενειακών, αναψυχής κ.λπ.

Ως προς την ερμηνεία του άρθρου 51 παρ. 4 εδ. β' του Συντάγματος, τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τους τρόπους άσκησης του εκλογικού δικαιώματος των αποδήμων, κ.λπ., βλ. Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του νομοσχεδίου «Άρση περιορισμών για την εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογέων εξωτερικού», της 24ης.5.2021, όπου και οι σχετικές παραπομπές σε θεωρία και νομολογία.

Με το από 6 Απριλίου 2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων αναθεωρήθηκε το άρθρο 51 παρ. 4 και, μεταξύ άλλων, θεσπίσθηκε ειδική πλειοψηφία δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών για την ψήφιση του σχετικού νόμου. Έκτοτε, και μέχρι την Αναθεώρηση του 2019, δεν είχε θεσπισθεί σχετικός νόμος. Νομοθετική πρωτοβουλία υπήρξε όταν κατατέθηκε, τη 19η Φεβρουαρίου 2009, στη Βουλή νομοσχέδιο υπό τον τίτλο «Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές από τους Έλληνες εκλογείς που διαμένουν στο εξωτερικό», το οποίο, όμως, δεν έλαβε την απαιτούμενη πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

Με το από 25 Νοεμβρίου 2019 Ψήφισμα της Θ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, προστέθηκε στο άρθρο 54 του Συντάγματος παράγραφος 4, ως εξής: «Με το νόμο της παρ. 4 του άρθρου 51 μπορεί να τίθενται προϋποθέσεις στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στον τόπο διαμονής τους από τους εκλογείς που κατοικούν έξω από την Επικράτεια, όπως πραγματικός δεσμός με τη Χώρα, αυτοπρόσωπη παρουσία σε εκλογικό τμήμα, χρόνος απουσίας από τη Χώρα ή παρουσία στη Χώρα για ορισμένο χρόνο στο παρελθόν. Με τον νόμο του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να ορίζεται ότι ορισμένες θέσεις του ψηφοδελτίου επικρατείας κάθε κόμματος της παρ. 3 του παρόντος άρθρου καταλαμβάνονται υποχρεωτικά από απόδημους Έλληνες. Νόμος μπορεί να προβλέπει, ότι η ψήφος των εκλογέων που ψηφίζουν σε εκλογικά τμήματα έξω από την Επικράτεια, δεν προσμετράται σε συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια αλλά μόνο σε επίπεδο Επικρατείας. Με το νόμο της παρ. 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να ορίζονται μία ή περισσότερες εκλογικές περιφέρειες απόδημου Ελληνισμού, κατά παρέκκλιση της παρ. 2 του παρόντος άρθρου» (βλ., σχετικά, Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ.,

2021, σελ. 331 επ., Αντ. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδ., 2020, αρ. 296 δις και 301 δις, Ευ. Βενιζέλο, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, 2021, σελ. 410 επ.).

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 51 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τη νέα παράγραφο 4 του άρθρου 54 του Συντάγματος, ψηφίσθηκε ο ν. 4648/2019, με τίτλο «Διευκόλυνση άσκησης εκλογικού δικαιώματος εκλογέων που βρίσκονται εκτός Ελληνικής Επικράτειας και τροποποίηση εκλογικής διαδικασίας». Με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου ρυθμίσθηκε η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος εκλογέων που βρίσκονται εκτός Ελληνικής Επικράτειας και, μεταξύ άλλων, θεσπίσθηκαν προϋποθέσεις για την εγγραφή τους στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού, ήτοι διαμονή συνολικά δύο ετών εντός της Ελληνικής Επικράτειας κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων τριάντα πέντε (35) ετών από την ημερομηνία της αίτησης εγγραφής και υποβολή φορολογικής δήλωσης κατά το τρέχον ή το προηγούμενο φορολογικό έτος (βλ. Έκθεση Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του σχετικού νομοσχεδίου. Βλ., επίσης, Θ. Ξηρό, Το εκλογικό δικαίωμα των εκτός Επικρατείας πολιτών: Η οργάνωση της άσκησης του στην τέταρτη αναθεώρηση του Συντάγματος, ιστοσελίδα constitutionalism.gr, με κριτική αποτίμηση των ρυθμίσεων του ν. 4648/2019, αλλά και της νέας παραγράφου 4 του άρθρου 54 του Συντάγματος).

Τροποποίηση του ν. 4648/2019 και, συγκεκριμένα, των διατάξεων με τις οποίες θεσπίσθηκαν προϋποθέσεις για την εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού, επιχειρήθηκε με το νομοσχέδιο υπό τον τίτλο «Άρση περιορισμών για την εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογέων εξωτερικού», το οποίο κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων στις 12.4.2021, πλην όμως, δεν έλαβε την απαιτούμενη πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών. Αντιθέτως, με το άρθρο 134 του ν. 4714/2020 (Τροπολογία με Γενικό Αριθμό 433 και Ειδικό Αριθμό 59, της 28ης.7.2020) τροποποιήθηκε, με απλή πλειοψηφία, το άρθρο 21 του ν. 4648/2019 ως προς την ενημέρωση εκλογέων που διαμένουν στην αλλοδαπή (βλ. Αιτιολογική Έκθεση επί της τροπολογίας, σελ. 2, όπου γίνεται λόγος για «σημειακή τροποποίηση στις οικείες διατάξεις»).

Με το Κεφάλαιο Α΄ του Μέρους Γ΄ του νομοσχεδίου, υπό τον τίτλο «Διευκόλυνση άσκησης εκλογικού δικαιώματος εκλογέων που βρίσκονται εκτός Ελληνικής Επικράτειας-Τροποποιήσεις ν. 4648/2019», επέρχονται τροποποιήσεις σε επί μέρους άρθρα του ν. 4648/2019. Εν προκειμένω, τίθεται το ερώτημα αν για τα άρθρα αυτά του νομοσχεδίου απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών, ή αν τα σχετικά ζητήματα θα μπορούσαν να θεωρηθούν τεχνικού-οργανωτικού χαρα-

κτήρα, τα οποία δεν αφορούν την, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 51 παρ. 4 εδ. β' του Συντάγματος, «άσκηση του εκλογικού δικαιώματος» («Νόμος που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών μπορεί να ορίζει τα σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους εκλογείς που βρίσκονται έξω από την Επικράτεια»).

Γ. Επί του Μέρους Δ'

Με το Μέρος Δ' επέρχονται επί μέρους τροποποιήσεις στη νομοθεσία για τον έλεγχο των εσόδων και των δαπανών, καθώς και τη χρηματοδότηση των κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων, των υποψήφιων βουλευτών και των αιρετών. Ως προς τη γενικότερη συζήτηση για τα σχετικά ζητήματα και την τομή που επέφερε η αναθεώρηση της διάταξης του άρθρου 29 του Συντάγματος με το από 6 Απριλίου 2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων βλ. Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του νομοσχεδίου «Έλεγχος των οικονομικών και πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων Βουλής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και άλλες διατάξεις», ν. 4304/2014, όπου και σχετικές παραπομπές σε θεωρία και νομολογία.

Μετά την αναθεώρηση του άρθρου 29 του Συντάγματος 2001 ψηφίσθηκε ο ν. 3023/2002, με τον οποίο έλαβε χώρα αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου σύμφωνα με την αναθεωρημένη συνταγματική διάταξη. Έκτοτε ο ν. 3023/2002 έχει υποστεί αρκετές τροποποιήσεις, μεταξύ άλλων, με τους ν. 3213/2003, 4304/2014, 4472/2017, 4604/2019, 4804/2021.

Με το π.δ. 15/2022 οι διατάξεις του ν. 3023/2002 κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο υπό τον τίτλο «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων από το κράτος, τα έσοδα, τις δαπάνες και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων και των υποψηφίων ή/και αιρετών της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και την προεκλογική προβολή τους», χωρίς, όμως, κατάργηση των κωδικοποιηθεισών διατάξεων του ν. 3023/2002, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν.

Με το Μέρος Δ' του υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίου επέρχονται επί μέρους τροποποιήσεις στο π.δ. 15/2022, χωρίς, όμως, να τροποποιούνται και οι αντίστοιχες κωδικοποιηθείσες διατάξεις του ν. 3023/2002. Ως εκ τούτου, αν ψηφισθούν ως έχουν τα άρθρα του νομοσχεδίου τα οποία τροποποιούν διατάξεις του π.δ. 15/2022, χωρίς αντίστοιχη τροποποίηση των σχετικών διατάξεων του ν. 3023/2002, θα έχουμε διατάξεις της αυτής τυπικής ισχύος, που θα ρυθμίζουν το ίδιο ζήτημα με διαφορετικό τρόπο. Στην περίπτωση αυτή, αυτονοήτως, θα τυγχάνει εφαρμογής ο κανόνας ότι η νεότερη ρύθμιση κατ'ισχύει της προγενέστερης (*Lex posterior derogat legi priori*).

III. Παρατηρήσεις επί του τίτλου του νομοσχεδίου και επί των τίτλων των επί μέρους μερών και κεφαλαίων

α. Στον τίτλο του νομοσχεδίου θα ήταν, εν προκειμένω, ορθότερο, πριν από τη λέξη «Υπουργείου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

β. Στον τίτλο του Κεφαλαίου Α΄ του Μέρους Γ΄ («Διευκόλυνση άσκησης εκλογικού δικαιώματος εκλογέν που βρίσκονται εκτός ελληνικής Επικράτειας – Τροποποιήσεις ν. 4648/2019»), θα ήταν ορθότερο, πριν από τη φράση «ν. 4648/2019», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

γ. Στον τίτλο του Κεφαλαίου Β΄ του Μέρους Γ΄ («Ρυθμίσεις για την εκλογή βουλευτών – Τροποποιήσεις π.δ. 26/2012»), θα ήταν ορθότερο, πριν από τη φράση «π.δ. 26/2012», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

δ. Στον τίτλο του Μέρους Ε΄ («Οργανωτικές ρυθμίσεις και αρμοδιότητες Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διαχείριση αποβλήτων»), θα ήταν ορθότερο, πριν από τη φράση «Τοπικής Αυτοδιοίκησης», να τεθεί το οριστικό άρθρο «της».

Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι ο τίτλος του εν λόγω Μέρους δεν ταυτίζεται με εκείνον που αναφέρεται στον πίνακα περιεχομένων που έχει τεθεί στην αρχή του νομοσχεδίου («Οργανωτικές ρυθμίσεις και αρμοδιότητες [της] Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διαχείριση αποβλήτων» – Τροποποιήσεις [του] Ν. 4555/2018»).

ε. Στον τίτλο του Μέρους ΣΤ΄ («Λοιπές Διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών»), θα ήταν ορθότερο, πριν από τη λέξη «Υπουργείου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

στ. Ομοίως, στον τίτλο του Κεφαλαίου Β΄ του Μέρους ΣΤ΄ («Διατάξεις Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα»), θα ήταν ορθότερο, πριν από τη φράση «Γενικής Γραμματείας», να τεθεί το οριστικό άρθρο «της» και, πριν από τις λέξεις «Ανθρώπινου» και «Δημόσιου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

IV. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 4

Με το άρθρο 4 ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών ως «αρμόδια αρχή για: α) την πιστοποίηση του επιμέρους επιγραμμικού συστήματος συγκέντρωσης δηλώσεων υποστήριξης της ομάδας διοργανωτών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρ. 4 του άρθρου 11 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 (...), β) τη λήψη από την ομάδα διοργανωτών πρωτοβουλίας των δηλώσεων υποστήριξης των Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών, γ) την επαλήθευση και πιστοποίηση του αριθμού των έγκυρων δηλώσεων υποστήριξης και δ) τη χορήγηση πιστοποιη-

τικού έγκυρων δηλώσεων υποστήριξης στην ομάδα διοργανωτών».

Δεδομένου ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/788, πέραν των ανωτέρω, αναθέτει και άλλες αρμοδιότητες στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών (βλ., ενδεικτικά, αρ. 4 παρ. 5 «Η Επιτροπή δημιουργεί υπηρεσία ανταλλαγής αρχείων με σκοπό τη διαβίβαση των δηλώσεων υποστήριξης στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών», και αρ. 12 παρ. 3 «Η Επιτροπή υποβάλλει στην αρμόδια αρχή του υπεύθυνου κράτους μέλους τις δηλώσεις υποστήριξης που συγκεντρώνονται επιγραμμικά μέσω του κεντρικού επιγραμμικού συστήματος συγκέντρωσης (...) μόλις η ομάδα των διοργανωτών υποβάλει το έντυπο του παραρτήματος V στην αρμόδια αρχή του υπεύθυνου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου»), θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο το άρθρο 4 να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών ορίζεται ως αρμόδια αρχή σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» ή, άλλως, να προστεθεί η λέξη «ιδίως» προ της περιγραφής των ανατιθέμενων αρμοδιοτήτων.

2. Επί του άρθρου 5

Η προτεινόμενη ρύθμιση, ως μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των αντίστοιχων ρυθμίσεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788, τις αποδίδει ανακριβώς. Πράγματι, στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του νομοσχεδίου ορίζεται ότι «ο εκπρόσωπος και τα μέλη ομάδας διοργανωτών είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016 (...) και τον ν. 4624/2019 (Α' 137), και εφαρμόζουν τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία των δεδομένων αυτών».

Όμως, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/788 ορίζει, στα σχετικά άρθρα, τα εξής: (άρθρο 5 παρ. 5): «[μ]ε την επιφύλαξη της ευθύνης του εκπροσώπου της ομάδας διοργανωτών ως υπεύθυνου επεξεργασίας των δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 82 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, τα μέλη ομάδας διοργανωτών είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνα για τυχόν ζημία που προκαλείται κατά τη διοργάνωση της πρωτοβουλίας πολιτών από παράνομες πράξεις οι οποίες διαπράττονται με πρόθεση ή από βαριά αμέλεια, σύμφωνα με την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία» και (άρθρο 19 παρ. 1): «[ο] εκπρόσωπος της ομάδας διοργανωτών είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τη συλ-

λογή δηλώσεων υποστήριξης, ηλεκτρονικών διευθύνσεων και δεδομένων σχετικά με τους χορηγούς των πρωτοβουλιών. Σε περίπτωση σύστασης της νομικής οντότητας που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 7 του παρόντος κανονισμού η εν λόγω οντότητα είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων».

Επισημαίνεται, επομένως, κατά τα ανωτέρω, ότι η ρύθμιση της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του νομοσχεδίου δεν παρίσταται σκόπιμη, δοθέντος ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/788 έχει γενική ισχύ, είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος (άρθρο 289 ΣΛΕΕ), και τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται ήδη από τις ως άνω διατάξεις του.

3. Επί του άρθρου 11

Με το άρθρο 11 μετατίθεται το χρονικό σημείο από το οποίο οι αιτήσεις εγγραφής στους ειδικούς καταλόγους εξωτερικού καταχωρίζονται μετά τη διενέργεια των εκλογών. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι «[ε]γγραφές, μεταβολές, αναστολές ή διαγραφές αιτήσεων που λαμβάνουν χώρα ένα (1) μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών καταχωρίζονται στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού μετά τη διενέργεια των εκλογών», αντί για την «τρίτη ημέρα από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, όπως ισχύει σήμερα.

Παρατηρείται ότι η διατύπωση «που λαμβάνουν χώρα ένα (1) μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών» αναφέρεται σε συγκεκριμένη ημέρα του μηνός, και, επομένως, θα ήταν σκόπιμο, μετά τη φράση «που λαμβάνουν χώρα ένα (1) μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών», να προστεθούν οι λέξεις «και εντεύθεν».

4. Επί του άρθρου 21

Με το άρθρο 21 αντικαθίσταται στο άρθρο 127 του π.δ. 26/2012 η λέξη «πρωτοδικείο» από τις λέξεις «Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου», και το άρθρο 127 διαμορφώνεται ως εξής: «Οι βουλευτές που ανακηρύχτηκαν από το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου και ασκήθηκε ένσταση κατά της ανακήρυξής τους ενώπιον του κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, εκπληρώνουν, μέχρι τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του Δικαστηρίου αυτού, τα καθήκοντα του βουλευτή και απολαμβάνουν όλα τα προνόμια που ορίζονται στα άρθρα 61, 62 και 48 παρ. 5 του Συντάγματος».

Εν προκειμένω, παρατηρούνται τα εξής:

α. Η φράση «και ασκήθηκε ένσταση κατά της ανακήρυξής τους» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «και κατά της ανακήρυξης των οποίων ασκήθηκε ένσταση».

6. Η παραπομπή στο άρθρο 48 παρ. 5 του Συντάγματος, αφορά την παράγραφο 5 του άρθρου 48 πριν την αναθεώρησή του με το από 6 Μαρτίου 1986 Α΄ Ψήφισμα της ΣΤ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, όπως προκύπτει από την αναδρομή στην κωδικοποίηση της εκλογικής νομοθεσίας και το σχετικό άρθρο 118 του π.δ. 895/1981, στο οποίο γίνεται το πρώτον η σχετική παραπομπή. Η σχετική παράγραφος 5 αναριθμήθηκε, με την αναθεώρηση του 1986, ως παράγραφος 7, και, επομένως, πρέπει να διορθωθεί η παραπομπή στο ορθό άρθρο 48 παρ. 7 του Συντάγματος.

γ. Η φράση «απολαμβάνουν όλα τα προνόμια» πρέπει, κατ' αρχάς, να αντικατασταθεί από τη φράση «απολαύουν όλων των προνομίων», καθότι το ρήμα «απολαμβάνω» έχει νόημα μη προσήκον, εν προκειμένω.

δ. Δοθέντος, όμως, ότι ο όρος «προνόμια», αφενός, δεν απαντά στο Σύνταγμα, αφετέρου, δεν αποδίδει την έννοια των ρυθμίσεων των άρθρων 61, 62 και 48 παρ. 7 του Συντάγματος, θα μπορούσε η φράση «απολαμβάνουν όλα τα προνόμια που ορίζονται στα άρθρα 61, 62 και 48 παρ. 5 του Συντάγματος» να αντικατασταθεί από τη φράση «απολαύουν των δικαιωμάτων που ορίζονται στα άρθρα 61, 62 και 48 παρ. 7 του Συντάγματος» ή, ενδεχομένως πληρέστερα, «απολαύουν πάντων των κατά το Σύνταγμα κατοχυρωμένων δικαιωμάτων των βουλευτών» (βλ. σχετικό Κεφάλαιο Τρίτο, Τμήμα Γ΄, Μέρος Τρίτο του Συντάγματος, υπό τον τίτλο «Καθήκοντα και δικαιώματα των βουλευτών»).

5. Επί του άρθρου 24

Με την ρύθμιση του άρθρου 24 τροποποιείται η παράγραφος 1 του άρθρου 4 του π.δ. 15/2022, το πρώτο εδάφιο της οποίας διαμορφώνεται ως εξής: «Όλα τα έσοδα και οι δαπάνες κάθε υποψηφίου ή/και αιρετού αντιπροσώπου της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπως προσδιορίζονται στις περ. η΄ και ι΄ του άρθρου 1, διακινούνται υποχρεωτικώς μέσω ενός και μοναδικού τραπεζικού λογαριασμού». Παρατηρείται ότι η περ. η΄ του άρθρου 1 του π.δ. 15/2022 αφορά στα «[έ]σοδα υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου», η περ. ι΄ του άρθρου 1 του π.δ. 15/2022 αφορά στις «[δ]απάνες αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου», και η περ. ια΄, η οποία δεν περιέχεται στην προτεινόμενη ρύθμιση, αφορά στις «εκλογικές δαπάνες υποψηφίων αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου». Δοθέντος ότι η ρύθμιση του άρθρου 24 του νομοσχεδίου αναφέρεται και στις δαπάνες υποψηφίων αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, πρέπει να προστεθεί και η ανωτέρω περ. ια΄, και η φράση «όπως προσδιορί-

ζονται στις περ. η' και ι' του άρθρου 1» να αντικατασταθεί από τη φράση «όπως προσδιορίζονται στις περ. η', ι' και ια' του άρθρου 1».

6. Επί του άρθρου 27

Με το άρθρο 27 του νομοσχεδίου τροποποιείται το άρθρο 13 του π.δ. 15/2022 ως προς τις υποχρεώσεις των ελεγχόμενων προσώπων. Η περίπτωση δ' του ανωτέρω άρθρου 13 αφορά «τα υπό στοιχεία ιδε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου ελεγχόμενα πρόσωπα».

Επί των ανωτέρω παρατηρούνται τα εξής:

α. Το άρθρο 13 αποτελεί διάταξη προεδρικού διατάγματος (π.δ. 15/2022) και όχι διάταξη νόμου, επομένως, οι λέξεις «του παρόντος νόμου» θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από τις λέξεις «του παρόντος».

β. Η παράγραφος 1 του άρθρου 1 του π.δ. 15/2022, όπως ισχύει, αλλά και όπως προτείνεται να τροποποιηθεί με το άρθρο 22 του νομοσχεδίου, δεν περιέχει περίπτωση ιδε'. Προφανώς η παραπομπή σε περίπτωση ιδε' αναφέρεται στην περίπτωση ιδε' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 3023/2002, οι διατάξεις του οποίου κωδικοποιήθηκαν με το π.δ. 15/2022. Αναφέρεται, δηλαδή, στις «διαφημιστικές εταιρείες, [τις] εταιρείες δημοσκοπήσεων και [τις] εταιρείες μέσων μαζικής ενημέρωσης», οι οποίες αποτελούν, πλέον, την περίπτωση ιδδ' του άρθρου 1 του π.δ. 15/2022. Επομένως, η φράση «τα υπό στοιχεία ιδε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου ελεγχόμενα πρόσωπα» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «τα υπό στοιχεία ιδδ' της παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος ελεγχόμενα πρόσωπα».

7. Επί του άρθρου 29

α. Στο εισαγωγικό εδάφιο του άρθρου η φράση «και το άρθρο 23 διαμορφώνεται ως εξής:» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «και το άρθρο 20 διαμορφώνεται ως εξής:».

β. Με το άρθρο 29 προστίθενται οι αιρετοί, διαζευκτικά στα κόμματα, τους συνασπισμούς και τους υποψήφιους βουλευτές, σε επί μέρους διατάξεις του άρθρου 20 του π.δ. 15/2022. Έτσι, λ.χ., η παράγραφος 1 του άρθρου 20 του π.δ. 15/2022 διαμορφώνεται ως εξής: «Στα κόμματα, τους συνασπισμούς και τους υποψήφιους βουλευτές ή αιρετούς επιβάλλονται κυρώσεις (...)». Με τον τρόπο αυτό υπάγονται και οι αιρετοί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 του π.δ. 15/2022 ως προς τις διοικητικές κυρώσεις. Σύμφωνα με την Έκθεση Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης επί του νομοσχεδίου «[μ]ε την προτεινόμενη ρύθμιση το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 του π.δ. 15/2022 καταλαμβάνει και τους υποψήφιους αιρετούς» (βλ. Ανάλυση Συνεπειών

Ρύθμισης, σελ. 82). Προβληματισμός γεννάται εν προκειμένω ως προς τη χρήση του όρου «υποψήφι[οι] αιρετ[οί]» στην Έκθεση Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης.

8. Επί του άρθρου 31

Στην παρ. 6 του άρθρου 22 του π.δ. 15/2022, όπως προτείνεται να τροποποιηθεί με το άρθρο 31 του νομοσχεδίου, οι λέξεις «της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 12» πρέπει να αντικατασταθούν από τις λέξεις «της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 18».

9. Επί του άρθρου 34

α. Διά της παραγράφου 1 εν λόγω άρθρου τροποποιείται το άρθρο 225 του ν. 4555/2018, και, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.), «ανεξαρτήτως νομικής μορφής, έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και αποτελούν δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού». Η εν λόγω διάταξη συμπληρώνει τη ρύθμιση της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, η οποία αναφέρει, περιοριστικά, τις νομικές μορφές υπό τις οποίες δύνανται να συνιστάται και να λειτουργεί κάθε ΦΟ.Δ.Σ.Α.: «Οι δήμοι [των περιφερειών της ηπειρωτικής] χώρας [, πλην της περιφέρειας Αττικής,] συνιστούν Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.) είτε ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με τη μορφή συνδέσμου είτε ως επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας του άρθρου 236 του παρόντος [, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος και με το άρθρο 245]» (οι εντός αγκύλης φράσεις διαγράφονται, σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, αλλά δεν επηρεάζουν τις επιτρεπόμενες κατηγορίες νομικής μορφής ΦΟ.Δ.Σ.Α.). Ενώ, δηλαδή, διατηρείται ίδια η περιοριστική αναφορά των νομικών μορφών των ΦΟ.Δ.Σ.Α., ορίζεται, διά της προτεινόμενης ρύθμισης, ότι οι εν λόγω φορείς «αποτελούν δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού».

Τα δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού συνιστώνται διά νόμου ή κανονιστικής πράξης που εκδίδεται κατά νομοθετική εξουσιοδότηση, αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση ρητώς καθορισμένου συγκεκριμένου και εξειδικευμένου δημόσιου σκοπού, λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος, διαθέτουν διοικητική και περιουσιακή αυτοτέλεια και προβαίνουν μόνο στις ενέργειες που καθορίζουν οι κανόνες οι οποίοι τα ιδρύουν (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 15η έκδ., 2017, Τόμ. Ι, σελ. 307 επ.). Τα δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού δεν οργανώνονται κατ' ανάγκην αποκλειστικά κατά τους τύπους και τους κανόνες του δημοσίου δικαίου (βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 7η έκδ., 2015, σελ.

415, αρ. 878).

Εν προκειμένω, οι ΦΟ.Δ.Σ.Α. δύνανται, σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, να έχουν τη μορφή είτε νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με τη μορφή συνδέσμου, είτε επιχείρησης Ο.Τ.Α. με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας του άρθρου 236 του ν. 4555/2018. Υπό οποιαδήποτε νομική μορφή, οι ΦΟ.Δ.Σ.Α. παραμένουν δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού, που ασκούν αυτοδιοικητικές αρμοδιότητες και αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού (βλ. τις οριζόμενες στο άρθρο 227 του ν. 4555/2018 αρμοδιότητές τους), συνδεδεμένου άρρηκτα με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας (βλ. και ΝΣΚ 3119/2015, πρβλ. και ΝΣΚ Ολ. 389/2011). Στην περίπτωση κατά την οποία λειτουργούν ως ν.π.δ.δ., υπάγονται σε καθεστώς δημοσίου δικαίου, ενώ, αν λειτουργούν υπό το ένδυμα Α.Ε., η εφαρμογή επ' αυτών κανόνων του ιδιωτικού και, κατ' εξαίρεση, του δημοσίου δικαίου προκύπτει από το σύνολο των διατάξεων που τα αφορούν (βλ. και Επ. Σπηλιωτόπουλο, όπ. π., σελ. 329, αρ. 366-367), μη καταργουμένου του πολιτειακού ελέγχου, ιδίως, ως προς την τήρηση αρχών που συνάπτονται προς την αρχή του κράτους δικαίου και, ειδικότερα, ως προς την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της ισότητας, της ουδετερότητας, της συνέχειας της δημόσιας υπηρεσίας, της καλής λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, της αρχής της νομιμότητας σε κάθε στάδιο λειτουργίας της Α.Ε., και, τέλος, την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, και, ιδίως, τη μη προβολή του δημοσίου συμφέροντος.

6. Η παράγραφος 2 του άρθρου 34 ορίζει ότι: «[κ]άθε αναφορά στην κείμενη νομοθεσία σε Φορέα ή Φορείς Σχεδιασμού Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ) καταργείται».

Δεδομένου ότι η κατάργηση νόμου (πρβλ. άρθρο 2 ΑΚ) αφορά διατάξεις, δηλαδή κανόνες δικαίου, και όχι λέξεις ή φράσεις, η εν λόγω διατύπωση δεν είναι νομοτεχνικώς ορθή, και χρήζει διόρθωσης.

10. Επί του άρθρου 35

Σύμφωνα με το άρθρο 35, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «β) η αρμοδιότητα συλλογής πληροφοριών και στοιχείων για τις στατικές των αποβλήτων ασκείται από τη Διεύθυνση (...)».

Ο όρος «στατικές» χρήζει, ενδεχομένως, συμπλήρωσης.

11. Επί του άρθρου 42

Διά του άρθρου 42 τροποποιείται το άρθρο 245 του ν. 4555/2018.

α. Με την παράγραφο 11 του άρθρου 245 του εν λόγω νόμου, όπως προ-

τείνεται να τροποποιηθεί, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «[α]πό την έναρξη ισχύος του παρόντος η κυριότητα των ακινήτων, των έργων, των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, των οποίων η χρηματοδότηση προήλθε από δημόσιους και ενωσιακούς πόρους, καθώς και όσων ακινήτων παραχωρήθηκαν από το κράτος σε Ο.Τ.Α. α' βαθμού (...) περιέρχεται στον Φ.Ο.Δ.Σ.Α. (...). Με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (...) συστήνεται και συγκροτείται τριμελής επιτροπή για την καταγραφή των περιελθόντων κατά κυριότητα ακινήτων (...) στον οικείο Φ.Ο.Δ.Σ.Α. (...). Ο Συντονιστής εκδίδει (...) διαπιστωτική πράξη των ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμών, που έχουν περιέλθει κατά κυριότητα στον Φ.Ο.Δ.Σ.Α., η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι αποφάσεις που αφορούν ακίνητα μεταγράφονται ατελώς στα οικεία βιβλία του Υποθηκοφυλακείου ή στο οικείο Κτηματολογικό Γραφείο, όπου αυτό λειτουργεί (...)».

Παρατηρείται, κατ' αρχάς, ότι η φράση «από την έναρξη ισχύος του παρόντος» ανατρέχει στον χρόνο δημοσίευσης του ν. 4555/2018, πράγμα άτοπο, δοθέντος ότι η προτεινόμενη ρύθμιση ενσωματώνεται στις διατάξεις του (συγκεκριμένα, στο άρθρο 245). Συνεπώς, η εν λόγω φράση χρήζει αντικατάστασης. Η ίδια παρατήρηση ισχύει και επί της παραγράφου 11Α του ίδιου νόμου, όπως προτείνεται να προστεθεί στο άρθρο 245 του ν. 4555/2018.

Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι, όπως έχει κριθεί σε παρόμοιες περιπτώσεις, η «παραχώρηση διαθέσιμων εκτάσεων τελεί υπό τον όρο της χρησιμοποίησής τους για τον σκοπό για τον οποίο έγινε αυτή. Συνεπώς, εάν δεν πραγματοποιηθεί ο σκοπός αυτός εντός ευλόγου, αναλόγως των συνθηκών κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, χρόνου ή εντός του χρονικού πλαισίου που καθορίζεται στη ίδια την πράξη παραχώρησης ή εκφρασθεί ρητώς η βούληση του νομικού προσώπου, προς το οποίο γίνεται η παραχώρηση, για αξιοποίηση του παραχωρηθέντος ακινήτου για σκοπό διαφορετικό από αυτόν για τον οποίο παραχωρήθηκε, η παραχώρηση καθίσταται ανακλητέα (ΣτΕ 3452/2015, 2289/2007 κ.ά). Εξ άλλου, η ανάκληση της παραχώρησης σε περίπτωση μη εκπλήρωσης του όρου, δεν εμποδίζεται από την πάροδο μακρού χρόνου από την παραχώρηση (ΣτΕ 3452/2015 κ.ά.)» (ΣτΕ 964/2020, ΕλλΔνη 2021, σ. 1549).

Έχει, τέλος, κριθεί ότι η «παραχώρηση κατά χρήση ακινήτου από το Δημόσιο σε Ο.Τ.Α. προϋποθέτει, πάντως, ότι η χρήση της εκτάσεως αυτής δεν ανήκει, βάσει άλλης έννομης σχέσεως, σε τρίτο πρόσωπο» (ΝΣΚ 119/2013, βλ. και ΣτΕ 3039/2002).

6. Με τη νέα παράγραφο 11Α του άρθρου 245 του ν. 4555/2018, όπως αυτό προτείνεται να τροποποιηθεί, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «[ε]ντός προ-

θεσμίας ενός (1) μηνός από την έναρξη ισχύος του παρόντος, τα ακίνητα, τα έργα, οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός (...) των οποίων η χρηματοδότηση προήλθε από ίδιους πόρους των Ο.Τ.Α. α' βαθμού (...) παραχωρούνται κατά χρήση, άνευ ανταλλάγματος, στον ΦΟ.Δ.Σ.Α. (...) για χρονικό διάστημα ίσο με τη χρονική διάρκεια λειτουργίας του (...)».

Επισημαίνεται ότι, κατά τη θέσπιση εισφοράς υπέρ ΦΟ.Δ.Σ.Α. σε βάρος των Ο.Τ.Α. (πρβλ. και άρθρο 41 του νομοσχεδίου) των οποίων ακίνητα, έργα, εγκαταστάσεις ή εξοπλισμός (τα οποία απέκτησαν με χρηματοδότηση από ίδιους πόρους) παραχωρούνται κατά χρήση, άνευ ανταλλάγματος, στον ΦΟ.Δ.Σ.Α., πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν η εν λόγω παραχώρηση, κατ' εφαρμογή των ορίων που χαράσσει η συνταγματική αρχή της αναλογικότητας.

12. Επί του άρθρου 45

Σύμφωνα με το άρθρο 265 παρ. 3 του ν. 3463/2006, όπως ισχύει, «[ο]ι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν επιχορηγούνται άμεσα ή έμμεσα από Ο.Τ.Α. Κατ' εξαίρεση, είναι επιτρεπτή η επιχορήγηση από Ο.Τ.Α. νησιωτικών περιοχών ανώνυμης εταιρείας ή ναυτικής εταιρείας του ν. 959/1979, που αυτοί έχουν συστήσει ή συμμετέχουν κατά πλειοψηφία στο εταιρικό τους κεφάλαιο για τη διεξαγωγή θαλάσσιων συγκοινωνιών και μεταφορών, καθώς επίσης και στις περιπτώσεις για τις οποίες υφίσταται ειδική νομοθετική ρύθμιση».

Διά της προτεινόμενης ρύθμισης διευρύνονται οι επιτρεπτές εξαιρέσεις όσον αφορά την απαγόρευση επιχορήγησης ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α. Συγκεκριμένα, εντάσσεται σε αυτές η δυνατότητα επιχορήγησης «από Ο.Τ.Α. ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α. της παρ. 3 του άρθρου 252 του παρόντος, στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν κατά πλειοψηφία κατά την 30ή.4.2022 και οι οποίες έχουν σκοπό τη λειτουργία και εκμετάλλευση χιονοδρομικών κέντρων», προκειμένου, σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο, «[να ενισχυθούν] [οι] ανώνυμ[ες] εταιρεί[ες] Ο.Τ.Α. ως προς τις αναπτυξιακές τους δυνατότητες».

Επισημαίνεται ενημερωτικώς ότι, όπως έχει κριθεί, κριτήρια ως προς το αν στοιχειοθετείται απαγορευμένη έμμεση επιχορήγηση δημοτικής επιχείρησης συνιστούν, μεταξύ άλλων, το αν: α. αυτή «περιορίζεται σε πάγιου χαρακτήρα επένδυση (...), μη εκτεινόμενη σε κάλυψη λειτουργικών εξόδων της δημοτικής επιχείρησης», β. «χωρίς να στηρίζ[ε]ται στην άσκηση δημόσιας εξουσίας, έχ[ει] ως μόνο αντικείμενο την ενίσχυση της δημοτικής επιχείρησης προς επίτευξη των κατά το καταστατικό αυτής σκοπών», γ. «διενεργείται κατά τρόπο στοιχειοθετούντα δυσμενή μεταχείριση επιχειρήσεων

που δραστηριοποιούνται στον ίδιο επιχειρηματικό τομέα με τη δημοτική» (ΕΣ ΟΛ. 1637/2020, σκέψεις 7 και 20).

13. Επί του άρθρου 47

Στο τελευταίο εδάφιο η αναφορά στον «ν. 4915/2021» πρέπει να διορθωθεί στο ορθό: «ν. 4915/2022».

14. Επί του άρθρου 48

Διά της προτεινόμενης ρύθμισης τροποποιείται η παρ. 9 του άρθρου 109 του ν. 3852/2010 και, μεταξύ άλλων, αντικαθίσταται η περ. β' της ίδιας παραγράφου, ως εξής: «Βεβαιωμένες οφειλές των κοινωφελών επιχειρήσεων και Δ.Ε.Υ.Α., καθώς και των αμιγών επιχειρήσεων του π.δ. 410/1995 (Α' 231) που έχουν λυθεί ή λύονται, προς το Ελληνικό Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία, τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και προς τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των δεδουλευμένων αποδοχών του μεταφερόμενου προσωπικού τους, μπορούν να καταβάλλονται από τον οικείο Ο.Τ.Α., μετά από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ή του κατά περίπτωση αρμοδίου οργάνου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του».

Δοθέντος ότι, πριν από τη λύση εταιρείας εν γένει, όπως και αμιγούς επιχείρησης του π.δ. 410/1995 (βλ. και άρθρο 269 παρ. 1, 8, 12 του ν. 3463/2006), προηγείται το στάδιο της εκκαθάρισης, η εν λόγω διάταξη θα μπορούσε, για λόγους νοηματικής πληρότητας και σαφήνειας, να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Βεβαιωμένες οφειλές των κοινωφελών επιχειρήσεων και Δ.Ε.Υ.Α., καθώς και των αμιγών επιχειρήσεων του π.δ. 410/1995 (Α' 231) που έχουν λυθεί ή ευρίσκονται σε εκκαθάριση, προς το Ελληνικό Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία, τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και προς τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των δεδουλευμένων αποδοχών του μεταφερόμενου προσωπικού τους, μπορούν να καταβάλλονται από τον οικείο Ο.Τ.Α., μετά από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ή του κατά περίπτωση αρμοδίου οργάνου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του».

15. Επί του άρθρου 49

α. Στο πρώτο εδάφιο πρέπει, μετά τη λέξη «διαμορφώνεται», να απαλειφθεί το γράμμα «ι».

6. Διά της προτεινόμενης ρύθμισης τροποποιείται η περ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 και επιτρέπεται «[σ]τις προγραμματικές συμβάσεις (...) η συμμετοχή συστάδων σύμπραξης φορέων και επιχειρήσεων (clusters), που λειτουργούν ως αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες σε περιφερειακό επίπεδο και στις οποίες συμμετέχουν ως μέλη τουλάχιστον τέσσερις (4) από τους φορείς της περ. α΄ (...)». Προβληματισμό δημιουργεί, εν προκειμένω, η χρήση των όρου «συστάδων», ο οποίος χρησιμοποιείται επί δένδρων, θάμνων και νήσων. Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να γίνει χρήση μόνου του όρου «σύμπραξης», και να απαλειφθεί ο όρος «συστάδων».

Ακόμη, όπως έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (βλ., ενδεικτικά, έκθεση επί του νομοσχεδίου «Κύρωση α) της από 13.4.2020 Π.Ν.Π. “Μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις” (Α΄ 84) και β) της από 1.5.2020 Π.Ν.Π. “Περαιτέρω μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και την επάνοδο στην κοινωνική και οικονομική κανονικότητα” (Α΄ 90) και άλλες διατάξεις» - ν. 4690/2020), σύμφωνα με τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «οι προγραμματικές συμβάσεις είναι συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση κρατικών δραστηριοτήτων μέσω των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή της καθ’ ύλην αποκεντρωμένης διοίκησης, με τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους. Τόσο τα έργα και τα προγράμματα που εκτελούνται στο πλαίσιο συνάψεως μιας προγραμματικής συμβάσεως, όσο και οι υπηρεσίες που παρέχονται κατ’ εφαρμογήν της, πρέπει να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 2227/2011, 2226/2011, VII Τμήματος 78/2008, 304/2006) και να μην μπορούν – όσον αφορά ειδικότερα στις υπηρεσίες – να παρασχεθούν με άλλο τρόπο, εκτός της σύναψης της οικείας προγραμματικής σύμβασης (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 2226/2011, VII Τμήματος 78/2008, 205/2007)».

Εξ άλλου, κατά πάγια νομολογία, προγραμματική σύμβαση η οποία έχει συναφθεί μεταξύ των νομικών προσώπων του εδαφίου υπό στοιχείο α΄ της παραγράφου 1 του ν. 3852/2010 και άλλου φορέα δεν είναι νόμιμη, όταν στον τελευταίο έχει ανατεθεί εξ ολοκλήρου η πραγματοποίηση του αντικείμενου της σύμβασης, διότι, σε αυτήν την περίπτωση, δεν συμμετέχει απλώς ως εκ τρίτου συμβαλλόμενος, αλλά ως κύριος συμβαλλόμενος, και καθίστα-

ται κατ' ουσίαν μοναδικός αντισυμβαλλόμενος των λοιπών φορέων της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (ΕΣ 2399/2009, Πράξεις VI Τμήματος 259/2007, 54/2008, 53/2008, 43/2008, 41/2008, 25/2008, 24/2008, 259/2007, 17/2006, 30/2005, Πράξεις VII Τμήματος 133/2008, 78/2008, 63/2008, 137/2007, 227/2006, 46/2005). Ευνοήτως, αν ο αντισυμβαλλόμενος του Δήμου δεν αναλαμβάνει ουσιαστικές υποχρεώσεις κατά την πραγματοποίηση του αντικειμένου της προγραμματικής σύμβασης, τότε περιορίζεται στο να νομιμοποιήσει, κατά καταστρατήγηση των ως άνω διατάξεων, την παρουσία του τρίτου φορέα (π.χ., αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας), ο οποίος, στην πραγματικότητα, δρα ως κύριος και μοναδικός αντισυμβαλλόμενος του Δήμου (Πράξεις VII Τμήματος 133/2008, 63/2008, VI Τμήματος 28/2012). Κατά πάγια, εξ άλλου, νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «οι γνήσιες προγραμματικές συμβάσεις, όταν, δηλαδή, πράγματι αφορούν στη συνεργασία μεταξύ δημοσίων φορέων, με σκοπό, διά της συνένωσης των μέσων που διαθέτει ο καθένας από αυτούς, την από κοινού εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016, που ρυθμίζει τις διαδικασίες ανάθεσης, σύναψης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων» (βλ. ΕΣ Τμ. Μείζ. - Επταμ. Σύνθεσης 855/2017, VI Τμ. 45/2018, 845/ 2018, 1355/2018).

Δεν πρόκειται περί προγραμματικής σύμβασης, όταν τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει όταν ο συμβαλλόμενος ΟΤΑ αποβλέπει στην, μέσω της σύμβασης, επίτευξη της νόμιμης αποστολής του, ενώ ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την απόκτηση του ανταλλάγματος που προβλέπεται στη σύμβαση για τις παρεχόμενες από αυτόν υπηρεσίες, οπότε πρόκειται για σύναψη δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών (ΕΣ 3582/2015 Μείζονος).

Υ. Επισημαίνεται ενημερωτικά ότι, ως «συστάδες επιχειρήσεων» (clusters), θεωρούνται «(..) οι γεωγραφικές συγκεντρώσεις διασυνδεδεμένων εταιρειών και ιδρυμάτων σε έναν συγκεκριμένο τομέα [που] περιλαμβάνουν μια σειρά από συνδεδεμένες βιομηχανίες και άλλες οντότητες (...) σημαντικές για τον ανταγωνισμό (...) [,] συχνά επεκτείνονται επίσης προς τα κάτω σε κανάλια και πελάτες και πλευρικά σε κατασκευαστές συμπληρωματικών προϊόντων και σε εταιρείες σε κλάδους που σχετίζονται με δεξιότητες, τεχνολογίες ή κοινές εισροές (....) [ενώ επίσης] πολλά συμπλέγματα περιλαμβάνουν κυβερνητικούς και άλλους φορείς - όπως πανεπιστήμια, (...) παρό-

χους επαγγελματικής κατάρτισης και εμπορικές ενώσεις - που παρέχουν εξειδικευμένη κατάρτιση, εκπαίδευση, πληροφορίες, έρευνα και τεχνική υποστήριξη» («Clusters and the New Economics of Competition» by Michael E. Porter, Magazine Nov.-Dec. 1998, <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Συνεργασίας Συνεργατικών Σχηματισμών (European Cluster Collaboration Platform - ECCP), η οποία αποτελεί τον κυριότερο κόμβο της ΕΕ για τις επιχειρηματικές συστάδες, τα clusters ως ομάδες ανεξάρτητων επιχειρήσεων θα πρέπει «να ανταγωνίζονται και να συνεργάζονται, να οριοθετούνται είτε σε μια είτε σε περισσότερες περιφέρειες (...) να έχουν και διεθνή διάσταση, το αντικείμενο μελέτης τους, κατά κύριο λόγο, να προέρχεται από επιστημονική έρευνα τόσο πανεπιστημίων όσο και ερευνητικών ιδρυμάτων (...)» (<https://clustercollaboration.eu>).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διά του Προγράμματος – Πλαισίου «Ορίζοντας Ευρώπη 2022», παρέχει δυνατότητες χρηματοδότησης στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, και έχει δρομολογήσει πρωτοβουλίες για τους εν λόγω σχηματισμούς (https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-5-climate-energy-and-mobility_el).

16. Επί του άρθρου 54

Διά της προτεινόμενης ρύθμισης καταργείται η παρ. 1 του άρθρου δεύτερου του ν. 4528/2018, η οποία προβλέπει ότι «[γ]ια τις συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου που συνάπτονται κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας πρόσληψης, που διενεργείται ή εποπτεύεται από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), το ανώτατο χρονικό διάστημα της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 164/2004 (Α' 134) εκκινεί από την ημερομηνία κατάρτισης της οικείας σύμβασης, ανεξαρτήτως εάν προϋφίσταται σε χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών (3) μηνών έννομη σχέση μεταξύ του ιδίου εργοδότη και του ιδίου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με αντικείμενο τα ίδια ή παρεμφερή καθήκοντα».

Σύμφωνα με την Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο, «[η] κατάργηση της παρ. 1 του άρθρου δεύτερου του ν. 4528/2018 (Α' 50) εναρμονίζεται με πρόσφατη νομολογία, όπως την Πράξη ΕΣ [Τμήμα Ι – Γ' Διακοπών] 27/2019, σύμφωνα με την οποία κρίθηκε ότι η εν λόγω διάταξη αντίκειται στις ρυθμίσεις του π.δ. 164/2004 (Α' 134) και δη των άρθρων

5 και 6 αυτού, ματαιώνοντας την εφαρμογή των μέτρων που έχουν ληφθεί για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 1999/70/EK του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1999 σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (L 175), αντιβαίνοντας επί της ουσίας τόσο στην υποχρέωση επαρκούς υλοποίησης των στόχων αυτής όσο και στις γενικές αρχές και ελάχιστες απαιτήσεις που τίθενται με την ως άνω Οδηγία» (σελ. 89).

Το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε (Πράξη 27/2019 Τμήμα Ι – Γ΄ Διακοπών) ότι οι ανωτέρω διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου δεύτερου «(...) εισάγουν ρυθμίσεις αντικείμενες στις διατάξεις του π.δ/τος 164/2004, ματαιώνοντας την εφαρμογή των μέτρων που έχουν ληφθεί για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 1999/70/EK και αντιβαίνουν ευθέως τόσο στην υποχρέωση επαρκούς υλοποίησης των στόχων της, όσο και στις γενικές αρχές και ελάχιστες απαιτήσεις που τίθενται με αυτήν (Οδηγία) και την ενσωματούμενη σε αυτήν συμφωνία πλαίσιο, προς αποτροπή της καταχρηστικής σύναψης διαδοχικών συμβάσεων/σχέσεων ορισμένου χρόνου» και «[τ]ούτο (...) χωρίς την επίκληση και συνδρομή αντικειμενικών ή έστω εξαιρετικών λόγων αναφορικά με τον τομέα ή το είδος της παρεχόμενης βάσει αυτών εργασίας ή δραστηριότητας και τις συνθήκες ή ιδιομορφίες άσκησής της, οι οποίοι να δικαιολογούν τη θέσπισή τους (...)» (σκέψη iv).

Ενημερωτικά αναφέρεται ότι στην Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1999 (EE L 175 της 10ης Ιουλίου 1999, σελ. 43-48) διαγράφονται γενικές αρχές και ελάχιστες απαιτήσεις για τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και για τις εργασιακές σχέσεις, και τίθεται το ρυθμιστικό πλαίσιο ελάχιστης προστασίας των μισθωτών κατά τη σύναψη διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Σύμφωνα με το Προοίμιο της Οδηγίας, «(...) οι διεπαγγελματικές οργανώσεις γενικού χαρακτήρα, ήτοι η Ένωση των Συνομοσπονδιών της Βιομηχανίας και των Εργοδοτών της Ευρώπης (UNICE), το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίων Επιχειρήσεων (CEEP), η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (CES) (...)» «συνήψαν, στις 18 Μαρτίου 1999, συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου και διαβίβασαν στην Επιτροπή το κοινό τους αίτημα να υλοποιηθεί η εν λόγω συμφωνία πλαίσιο με απόφαση του Συμβουλίου κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της συμφωνίας για την κοινωνική πολιτική» (σκέψεις 9 και 10, αντίστοιχα) με στόχο, κατά το άρθρο 1 της Οδηγίας, την υλοποίηση της ανωτέρω συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμέ-

νου χρόνου, «(...) [και] [την εξασφάλιση] τη[ς] εφαρμογή[ς] της αρχής της μη διάκρισης, καθώς και [τη διαμόρφωση] [πλαισίου] για [την αποτροπή] [της] κατάχρηση[ς] που προκύπτει από διαδοχικές σχέσεις εργασίας ή συμβάσεις ορισμένου χρόνου» (Προοίμιο, σκέψη 14).

Αθήνα, 6 Ιουλίου 2022

Οι εισηγητές
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Επιστημονική Συνεργάτις
Νέστωρ Πολίτης
Λεμονιά Φραγκή
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών